

Pia Olsen Dyhrs folkemødetale

Taler

Pia Olsen Dyhr
Formand for Socialistisk
Folkeparti

Dato

14. juni 2024

Sted

Hovedscenen, Allinge

Noget af det mest fantastiske i hele verden er at blive forælder.

At mærke det lille liv vokse i maven. Den lille rynkede hånd med de bittesmå fingere... Det første smil....

Alligevel bliver danske børneforældre mindre lykkelige, når de får deres første barn.

Og lykken; ja, den daler faktisk – og stiger først når børnene flytter hjemmefra.

Det er da hårdt at have børn... bleer der skal skiftes, næser der aldrig stopper med at løbe, søvnløse nætter og hente-bringe-kaos.

Tro mig, jeg husker det tydeligt, selvom det efterhånden er en del år siden.

Men i vores nabolande, i Sverige og i Norge, går det faktisk lige modsat.

Dér er det ikke lig med mindre lykke, at få børn.

Nej, tværtimod stiger oplevelsen af lykke efter det første barn er kommet.

Tyg lige lidt på den.

Særligt fordi...

De første år af et barns levetid former et menneskes livsbane. Og tiden med små børn er så dyrebar... og den kommer ikke tilbage....

Så: Måske kunne vi gøre noget anderledes? For hvis Norge og Sverige kan – så er det altså ikke en naturlov i Danmark, at lykken skal gå nedad.

[...]

En undersøgelse viste for to år siden, at mere end hver anden pige i 9. klasse mistrives.

Drengene sakker bagud i folkeskolen.

Karakterforskellen mellem piger og drenge er bare vokset – og stadig flere drenge bliver efterladt på perronen.

Vi bor i et af verdens bedste lande i hele verden.

Vi har skabt en effektiv og robust samfundsmodel. Et fantastisk velfærdssamfund, der langt henad vejen udligner forskelle mellem rig og fattig.

Et samfund hvor vi i høj grad løfter hinanden.

Men det er som om, at vi har glemt noget i forbifarten.

Vi har glemt at indrette samfundet på nogle præmisser der også tilgodeser børnene – som også tilgodeser børnefamiliernes behov.

Vi har designet den smukkeste bygning, men glemt de vinduer, der skal lukke lyset ind.

Vi har glemt at indrette et samfund til mennesker... som mennesker jo er:

Vi er ikke snorlige. Vi snubler, vi kludrer og vi roder.

Nogle gange er livet bare medvind på cykelstien. Andre gange minder det mere om, at have trådt på en Lego-klods med bare fødder...

Livet med børn kan ikke puttes ind i en formel.

Ligesom børnelivet ikke skal instrumentaliseres. For det har så kolossal værdi i

sig selv.

Det skal vi indrette vores samfund efter.

[...]

Jeg tror, at mange danske forældre oplever at stå meget alene i de år, med krydspresset mellem at have små børn og gamle forældre, som skal hjælpes.

Når man har et barn, der mistrives, så møder man alt for ofte ventelister og et system, som handler for langsomt og med for meget kassetænkning...

Hvor der ikke er råd til støtte til barnet i klassen når mistrivslen rammer.

Frustration. Lange telefonsamtaler med sagsbehandlere. Kø til udredning eller psykolog.

Måske en stresssygemelding blandt forældrene.

Alt for ofte, fordi der er gået kassetænkning i den... systemerne taler ikke sammen og man ender som barn eller forælder med at føle sig meget lille og alene.

Jeg synes vi har brug for, at vores velfærdssamfund igen kommer til at handle om ambitioner, om forbedringer, om fremskridt...

Og når jeg siger det, så er det fordi jeg synes, at vi i en årrække – i al væsentlighed – har været vidner til reduktioner, besparelser, forringelser.

Konsekvensen har været oplevede tilbageskridt.

Det har været ét langt forsvar for allerede opnåede resultater – og en kamp mod tilbagerulninger, af noget vi troede var sikret.

Engang imellem kommer der så nogle fremskridt – men de trues ofte alt for hurtigt på livet.

Det er som om ambitionerne og visionerne er gået i glemmebogen.

Og jeg mener vi har brug for, at vores velstand som samfund, også manifesterer sig som fremskridt i vores velfærd.

De fleste unge vokser op i materiel overflod. Flertallet nyder godt af deres forældres voksende velstand og vores samfunds voksende velstand.

Men meget tyder på, at det er så som så med velfærden.

Det er i alt fald så som så med trivslen.

Og hvis man var finansminister og økonom – og derfor interesserer sig for arbejdsudbud – så burde det virkelig... virkelig (!) give stof til eftertanke.

For der er jo sådan, at dem der er børn og unge i dag – de udgør altså økonomernes arbejdsudbud om nogle få år.

Og hvis de mistrives, med præstationsangst og slås med stress og en bred vifte af diagnoser i dag...

... så er det så sikkert som amen i kirken, at en betydelig del af dem nok også får det endnu sværere på fremtidens arbejdsmarked.

En tidligere vismand har sagt, at når det kommer til de børn og unge...

... som vi med et meget grimt ord kalder for ”restgruppen” ...

... altså de børn og unge, som ikke får en uddannelse...

Ja, så kan vi faktisk ikke bruge nok penge.

Hver en krone vi investerer i de her børns uddannelse – vil samfundsøkonomisk tjene sig hjem igen.

Jeg synes, det giver så god mening.

Vi har ikke råd til at give op på børn og unge. Hverken økonomisk eller moralsk. De er vores guld!

[...]

Fordi vi er på folkemøde...

Så vil jeg gerne lufte en helt vild idé. Som nok ikke ville du' i den daglige Christiansborg-trummerum...

Men jeg vil gerne vove pelsen og hæve mig over paragraf 20-spørgsmål, samråd og hverdagspolemik.

Tænk hvis vi turde sige, at det gode børneliv ikke har en pris?

Tænk hvis vi turde sige, at når det kommer til vores børn og unges trivsel, så er vi parat til at bruge ALLE de penge det kræver.

For tænk hvis vi turde sige, at når det kommer til vores børns og unges trivsel – så er vi som samfund parat til at bruge alle de penge det kræver?

Det var sådan USA fik en mand til månen.

I 1961 holdt John F Kennedy en tale, som blev indledningen til Apollo-programmet.

Med talen blev der sat et ambitiøst mål om, at USA skulle sende et menneske til månen.

Man satte de dygtigste folk på opgaven og gav dem ubegrænsede ressourcer.

De fik fuld frihed til at løse opgaven... som ingen i udgangspunktet anede hvordan de skulle løse.

Og inden årtiet var omme, havde man realiseret målet.

I dag ville en spindoktor nok ikke anbefale sådan en tale som den Kennedy holdt – med mindre altså at man allerede var helt sikker på, at man kunne levere på det lovede resultat

Og det er jo egentlig tankevækkende.

I gamle dage holdt man store, visionære taler – og realiserede nogle store, visionære ting.

Er man som politiker så uforsigtig at komme for skade at sige lidt mere end dét helt sikre – så er man garanteret en tur i mediemøllen og mindst 3 forsider om løftebrud eller som minimum påstande om økonomisk uansvarlighed.

Det dræber ambitionerne. Det dræber visionerne. Det dræber modet til at tænke stort på vores samfunds vegne.

Der er – ærlig talt – blevet for langt mellem storheden i ambitioner om månelandinger, for langt mellem Marshall-planerne eller andre, store og skelsættende ting.

Og det er ikke fordi Verden ikke har brug for noget opbyggeligt og håbefuldt.

[...]

Tværtimod – vor tid har netop brug for ambitioner og visioner.

Vi har brug for ambition for vores børns fremtid.

Vi behøver ikke kigge til månen.

Vi kan lave en familierpolitik, hvor man rent faktisk kan passe sine børn når de er syge – det gør de i Sverige – og ikke ”leger” og foregiver, at vores børn kun er syge en enkelt eller to dage, når de for tredje gang har mellemørebetændelse...

Det er da bare sund fornuft.

Eller vi kan kigge til Finland, hvor man har en folkeskole, der er eminent til at holde på de dygtige lærere.

Et samfund hvor der er prestige i lærergerningen og masser af frihed og tillid til, at man kan lave fed og kreativ undervisning på skolen.

Eleverne får sågar et varmt måltid mad til frokost. Og ved I hvad: Det virker!
Glade børn. Dygtige børn.

Eller vi kan tage til Island, hvor man har givet børn og unge gratis adgang til fritidstilbud og fået fantastiske resultater ud af det, når det kommer til trivsel – og til at reducere et alkoholindtag, der var ved at stikke af.

Jeg synes, at vi har brug for et dansk Apollo-projekt for børn og unges trivsel.

Et Apollo-projekt, der ikke skal sende nogen til Mars. Men som skal give de bedst mulige vilkår til de børn og unge. Der måske skal sende os til Mars om 30 år.

Et Apollo-projekt, der tænker familierne ind. Tænker skolerne ind. Tænker psykiatrien ind. Tænker fritidsklubberne ind.

Benjamin, som står hernede, fortalte mig noget vanvittig interessant for nylig:

Når et barn dyrker holdsport, så stiger dets trivsel markant.

Også markant mere end, når det er en solosport ... som at gå i et fitnesscenter.

Og det giver da super god mening.

Der er så meget læring og så mange kompetencer i spil, når man spiller håndbold i en klub.

Man lærer sig selv at kende, at man ikke er god til det hele, men at ens kompetencer er nyttige i samspillet med andre.

At man kan løfte hinanden – eller det modsatte.

At det altid betaler sig, at give modstanderen en venlig hånd, når hun ligger ned, for dagen efter, så gør man det jo nok selv...

Vi har brug for visioner. For ikke at tænke i det næste quick-fix. Men for at tænke i balancer.

Vi har brug for visioner for hvordan vores stadig større velstand ikke bare drukner i kinesisk plastik eller det tredje samtalekøkken på 10 år – men

omsættes i det gode liv.

Og hvis vi absolut skal begrunde alle politiske valg i økonomi, så kan vi jo kigge til Finland.

Her arbejder organisationen Indsatsen i Icehearts med at hjælpe børn, der har særligt brug for det.

Her får udsatte børn i 6-7-års alderen tildelt en professionel mentor.

Opgaven er at knytte bånd til barnet – og fungere som brobygger til skole, familie og myndigheder.

Det koster omkring 450.000 kroner at have én mentor til at hjælpe 15-25 børn.

Men ifølge Icehearts beregninger, så sparer samfundet omkring 21 millioner kroner årligt.

Så det handler jo helt grundlæggende om at vende vores perspektiv, så vi ikke først sætter ind, når ulykken er sket ...

Men at vi sætter ind, inden et barn, der havde det svært, er blevet til en voksen, der har det svært.

Og dét handler om at turde tænke politik på en ny måde.

[...]

Da den tidlige kapitalisme og industrialisering buldrede derudaf, så stod der først mænd ved maskinerne...

Så hev man kvinder ind, for de fyldte mindre og kunne være flere om samlebandet.

På et tidspunkt hev man børnene ind. På fabrikkerne og i minerne.

For de var endnu mindre, og kunne komme til, hvor voksne hænder var for grove.

Og ud af dét voksede der en politisk og folkelig bevægelse, der satte mål for balancerne mellem arbejde, fritid og hvile.

Som havde nogle – for datiden – store ambitioner for velfærd, sundhed, individuelle rettigheder og retfærdighed.

Som forbød børnearbejde.

Som krævede børn i skole. Som satte målsætninger for hvor mange års skolegang alle skulle have.

Man satte sig mål for at udrydde sygdomme – og overlod det ikke kun til private og økonomiske interesser, hvad der skulle forskes i.

Og siden fulgte ambitioner om pension, løn under sygdom, ferie – goder vi i dag tager for givet...

Men vores verden, vores velstand og vores samfund har forandret sig på et utal af måder.

Hvis vi kigger tilbage på vores tipoldeforældre, så var deres livsverden ikke nævneværdig anderledes end deres tipoldeforældres.

Men forandringerne de seneste 150-200 år – og ikke mindst de sidste 50 år – er så store – og er sket med en sådan hast – at det liv vi lever i dag, og de teknologier vi tager for givet... ville være ren science-fiction bare for vores oldeforældre.

Og intet tyder på, at den forandringshastighed vil aftage.

Det stiller krav til os som mennesker. Krav som vi måske knap nok er bygget til at kapere.

Og som kommer med en høj pris, for dem der har svært ved at følge med.

Det er en udvikling som skriger på, at vi træffer et aktivt valg om at ville balancerne.

Et aktivt valg om, at vi skal kunne følge med, på nogle præmisser der giver livet sammenhæng og mening.

Et aktivt valg om ikke bare at være en lille brik i regnearkets fremskrivning af arbejdsudbud i 2050...

Ikke bare være én lille dims, i et stadig hurtigere roterende digitalt tandhjul...

Men derimod... at vi derimod og bevidst træder ud af umyndiggørelsen, bevidst gør os selv til de styrende – ikke de styrede – i teknologiens og økonomiens evigt eskalerende krav.

Og hér har vi brug for et slags Apollo-projekt.

Ikke for at bringe os til Mars.

Men for at skabe de rammer for det gode liv, som værdier, kunsten og kulturen, empati...

Næstekærlighed, omsorg, retfærdighed, lighed og respekt for hinanden...

Nærhed, nærvær, bevidsthed...

Alt det – og mere til – der gør os til mennesker.

Og det tror jeg kræver et Apollo-projekt.

Og vi kan jo så passende starte med at se på, hvordan vi gør årene med det første barn til noget, der skaber mere glæde og mere lykke.

I stedet for det modsatte.

Dét mener jeg kunne være et godt sted at starte. Både for familien – og for os som samfund.

Tak.

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Folkemødetale, Politisk tale, Socialistisk Folkeparti

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/pia-olsen-dyhre-folkemodetale-2024>